

Yaşam Alanımız ve Çıkarlar

Türkiye'nin demokratikleşmesinin, özel olarak da "İstanbul'un kurtuluşu"nun önünde çok önemli bir engel var. Bu, ekonomik çıkarlarla ve ekonomik çıkarlarla siyasi çıkarların iç içe geçmişliğiyle ilgili bir engel.

1 Haziran Cumartesi gecesi İstanbul'a yağmur yağdı. Yağmurun şehrimize sinen iğrenç gaz kokusunu yıkayıp temizleyeceği umulabilirdi ama galiba bu pek kolay olmayacak.

Pazar sabahı gazeteler, konuya gerçek bir sevinçle veya "gelişmelerden iktidar devirme hesabında olan ve demokrasiyle hiç ilgisi olmayan kimi güçlerin yararlanmak isteğini görebiliyoruz"[\[1\]](#) gibi sinirli ifadelerle yaklaşan köşe yazarlarının katkılarıyla, bir zafer haberi verdiler. Kazanılan bir meydan mücadelesinin sadece ilk aşamasıydı.

Ama en azından bugüne kadar çok temiz bir zaferdi ve her şeyden önce gençlerin, özellikle de genç kadınların zaferiydi. Bu zaferde muhalefete mensup milletvekillerinin de payı var. İstanbullular olarak, direnişçilerin yanında yer alan ve bu yüzden biri hastanelik olan Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) milletvekillerine, gene hastanelik olmayı göze alarak polise direnen Sırrı Süreyya Önder'e teşekkür etmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Direnişin, yaşam alanlarını korumak üzere aralarındaki bütün siyasi görüş farklarıyla birlikte yanyana durmayı başaran insanların oluşturduğu sivil ve kendiliğinden bir hareket halini almış olması çok önemli. Ama Türkiye'yi "Arap baharı"na sahne olan ülkelerden ayıran en önemli ve olumlu unsurun, her şeye rağmen yerinde duran örgütlü bir siyasi parti muhalefeti olduğunu da unutmamak lazım.

Bu muhalefet sivil direnişçilerden bir şeyler öğrenebildiği ölçüde başarılı olacağını görür, sivil direnişçiler de kalıcı kazanımlar sağlayabilmek için siyasi seçim süreçleri ve seçilmiş hükümetler üzerinde etkili olmak durumunda olduklarını unutmazlarsa, Türkiye'nin demokratikleşmesi Orta Doğu ülkelerinde olduğu kadar acılı ve zor bir süreç olmayabilir.

Buna karşılık, genel olarak Türkiye'nin demokratikleşmesinin, özel olarak da "İstanbul'un kurtuluşu"nun önündeki çok önemli bir engel var. Bu, ekonomik çıkarlarla ve ekonomik çıkarlarla siyasi çıkarların iç içe geçmişliğiyle ilgili bir engel. Türkiye'nin hala sözü edilmekte olan ekonomik başarısı, sanayi sektöründeki rekabet gücüne bağlı bir başarı değil.

Büyük cari açığa rağmen[\[2\]](#), ekonominin hızla büyüdüğüne duyulan güven, dünya ekonomisinin karışık durumu yüzünden yatırım olanakları kısıtlı olan finansal sermayenin Türkiye'ye akmasına yol açıyor.

Hızlı büyümenin sürmesi de, Taksim Platformu sözcüsü Betül Tanbay'ın, 31 Mayıs Cuma günü dış basını bilgilendirmek için yapılan toplantıda kısaca değindiği gibi, altyapı ve inşaat sektöründeki yatırımlarının durmamasına bağlı. Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) hükümetinin iktisat politikası, bu hükümetin AVM, rezidans, köprü vs. furçasını, doğa ve kültür varlıklarını feda ede ede, şehirleri yaşanmaz kıla kıla, sürdürmesini gerektiriyor.

Ama işin bir boyutu daha var. 20. yüzyılda özellikle gayrimüslim azınlıklardan yeni ortaya çıkan

müslüman girişimcilere doğru kayan sermaye, bugün bir kere daha el değiştiriyor. Bu el değiştiğinin en önemli boyutu, popüler basın ve popüler basını izleyen akademik çevrelerin anlata anlata bitiremedikleri "Anadolu sermayesi" değil. Bugün, AKP döneminde- yereldeki değil ulusal düzeydeki faaliyetleriyle- baş döndürücü bir biçimde zenginleşmiş olan bir grup büyük iş adamı ve onların şirketleri ortaya çıkmış durumda.[3]

Bu şirketlerden biri, hükümetin hiç olmazsa adını değiştirmek zorunda kalacağını umduğum "Yavuz Sultan Selim Köprüsü" projesini gerçekleştirecek olan İÇ Holding. Taksim düzenlemesi ve Gezi Parkına yapılması planlanan AVM'yle ilgili olarak adlarını duyduğumuz iki şirket, Cengiz Holding ve Kalyon Grubu da, AKP döneminin yükselen yıldızları arasında yer alıyorlar. [Cengiz Holding](#)'i, Hasankeyfi sular altında bırakacak olan İlısu Barajı projesinden hatırlayanlar olabilir.

Kiptaş ve Metrobüs gibi kentsel altyapı projeleriyle ilgili önemli ihaleler kazanan Kalyon Grubu'nun siyasi bağlantıları ise, sermayedarlarının içinde aktif olduğu söylenen Milli Türk Talebe Birliği günlerine gidiyor.

Hasan Kalyoncu'nun adı, kurucuları arasında adı aldığı çok sayıda kentsel dönüşüm projesinin dikkat çekici bir hal almaya başlayan MVM adlı bir şirketle ilgili olarak CHP'nin açtığı meclis tartışmaları sırasında da gündeme gelmiş ve 1980'lerde kurulmuş olan ve kurucuları arasında aldığı çok sayıda MVM'nin yönetim kurulu başkanı Şahin'le birlikte Tayyip Erdoğan'ın ve epeyce tanınmış AKP milletvekilinin bulunduğu muhafazakar milliyetçi Birlik Vakfı'yla ilişkisi basına yansımıştı.[4] Hasan Kalyoncu'nun ölümünden sonra, kendisinin siyasi geçmişi ve ilişkileri yeniden basında yer aldı. [5]

Bu örnekler, yeni dönemde devletle işadamları arasındaki ilişkinin aldığı biçimin niteliğini göstermek açısından ilginç. Bu ilişkilerin, bazen kökleri yıllar öncesine giden siyasi birlikteliklere dayandığını, içlerinde barındırdıkları siyasi ve ekonomik çıkarların eskisine nazaran çok daha fazla içiçe girmiş olduğunu görebiliyoruz.

Bu da benim aklıma, bir zamanlar AKP'nin seçim kampanyalarında çok kullanılan bir şarkıyı getiriyor: "Beraber yürüdük biz bu yollarda". Bu yollarda beraber yürümüş olanların, bugün edindikleri devasa ekonomik ve siyasi gücü korumak için sırt sırta verip sağlam duracaklarını ve kolay kolay birbirlerini "satmayacaklarını" düşünebiliriz. Bu, yaşam alanlarını korumaya çalışanların işini hiç kolaylaştırmıyor. (AB/HK)

[1] Cengiz Çandar, *Radikal*, 2 Haziran 2013.

[2] Türkiye'de, ihracat- ithalat dengesini, turizm gelir giderlerini ve iki yanlı diğer dış transferleri içeren cari ödemeler dengesi büyük bir açık veriyor. Bu açığın milli gelire oranı, hiç bir OECD ülkesinde veya "yükselen piyasalar" tabir edilen gelişmekte olan ekonomilerin hiç birinde bu kadar yüksek değil. Bununla ilgili olarak *The Economist* dergisinin her sayıda verdiği "Economic and financial indicators" tablosuna bakılabilir.

[3] Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Ayşe Buğra ve Osman Savaşkan, " Yerel sanayi ve bugünün Türkiye'sinde iş dünyası", *Toplum ve Bilim*, n. 118, 2010.

[4] "Şirket sahibi Bilal Şahin Birlik Vakfı Kurucu Üyesi", *Sabah*, 2 Mart 2007; "[İhalelerin gözde firması](#)", *Milliyet*,

[5] "İnşaat sektörü Kiptaş ve Metrobüs ihalelerinin müteahhidi Kalyoncu'yu kaybetti, *Hürriyet*, 23.11.2008: <http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=10423538>

İstanbul - BİA Haber Merkezi

03 Haziran 2013, Pazartesi

Ayşe BUĞRA

Yazdır